

فصل هشتم :

سقوط حکومت شاهنشاهی و شکل گیری نظام جمهوری اسلامی

درس پانزدهم : انقلاب اسلامی ایران

مقدمه

پس از کودتای ۲۸ مرداد و بازگشت پهلوی دوم
به کشور نفوذ آمریکا در کشور بیشتر شد .
آمریکا برای جلوگیری از وقوع انقلاب در ایران
محمدرضا شاه را مجبور کرد به اصلاحاتی دست
بزند. از جمله:

ب) اصول شش گانه : اصولی بود که تحت عنوان
((انقلاب سفید)) به رای گذاشته شد و به دعوت
امام خمینی مردم آن را تحریم کردند اما
حکومت پهلوی در بهمن ماه ۱۳۴۱ آن را برگزار
کرد.

الف) تصویبنامه انجمن های ایالتی و ولایتی :
منظور همان شوراهای شهر و روستا میباشد
که با توجه به حذف شرط مسلمان بودن و
سوگند به قرآن مورد اعتراض علما قرار گرفت
و در نهایت لغو شد .

قیام پانزدهم خرداد چه بود ؟

محرم آن سال با هرداد ماه سال ۴۲ مقارن شده بود و امام خمینی خطر اسراییل و استبداد را به مردم در سخنرانی مدرسه فیضیه قم تذکر میداد. همین باعث شد که حکومت ایشان را دستگیر و به پادگانی نظامی منتقل کردند. پخش این خبر باعث اعتراض مردم شد و در شهرهای قم ، ورامین و تهران اعتراضاتی صورت گرفت . در ۱۵ خرداد رژیم شاه مردم شهر تهران را که در اعتراض شرکت بودند به گلوله بست و این عمل بر خشم مردم نسبت به حکومت اضافه کرد.

لایحه کاپیتولاسیون چه بود ؟

آمریکا دولت ایران را مجبور کرد که به ماموران نظامی آمریکا مصونیت قضایی یا حق کاپیتولاسیون بدهد که به موجب آن هر آمریکایی هر جنایتی هم مرتکب میشد در خاک ایران امکان محکومیت وی وجود نداشت و دادگاه های ایران نمیتوانستند به آن رسیدگی کنند. این مساله موجب اعتراض شدید اما خمینی شد .
به همین علت ایشان اول به ترکیه و سپس به نجف تبعید شدند.

۱. به دلیل سیاست های ضد اسلامی و تخریب ارزشهای دینی مردم از حکومت ناراضی بودند.
۲. نفوذ کشورهای خارجی به خصوص آمریکا و وابستگی کشور استقلال ملت را زیر سوال برده بود .
۳. استبداد و سرکوب و نادیده گرفتن حقوق مردم که درانقلاب مشروطه ذکر شده بود از دیگر عوامل نارضایتی بود .روزنامه ها و رسانه ها آزادی نداشتند و نمیتوانستند انتقاد کنند.
۴. ثروت کشور توسط خاندان پهلوی حیف ومیل میشد در حالی که به خصوص در روستاها تعداد فقرا بسیار زیاد بود .

پروسه منتهی به انقلاب اسلامی

۱. قیام ۱۹ دی سال ۱۳۵۶ مردم قم در اعتراض به مقاله توهین آمیز روزنامه اطلاعات نسبت به امام خمینی که به سرکوب و کشته شدن مردم همراه بود.
۲. قیام مردم تبریز در چهلّم شهدای مردم قم در ۲۹ بهمن ۱۳۵۶
۳. گسترش تظاهرات و اعتصاب کارمندان در تمام کشور مانند کارمندان وزارت نفت و رادیو و تلویزیون

حادثه ((جمعه سیاه)) چه بود ؟

در ۱۷ شهریور سال ۱۳۵۷ که به جمعه سیاه مشهور شد ماموران حکومت پهلوی معترضان را در میدان ژاله (شهدای کنونی) به گلوله بستند و عده زیادی شهید و زخمی شدند. واکنش شاه در برابر این اتفاقات عوض کردن پی در پی نخست وزیران خود برای القای حس مردمداری و از طرف دیگر سرکوب بیشتر مردم بود.

وقوع انقلاب

در این شرایط امام خمینی از نجف به پاریس رفت و با گسترش اعتراضات و فرار محمدرضا شاه در ۲۶ دی ماه، در تاریخ دوازده بهمن ۱۳۵۷ به ایران بازگشت. ده روز بعد در تاریخ ۲۲ بهمن انقلاب اسلامی پیروز شد. هدف این انقلاب از بین بردن وابستگی به کشورهای بیگانه و تامین حقوق ملت در چارچوب ارزشهای دینی بود.

سه عامل موثر در انقلاب

- ایمان به اسلام
- وحدت ملت
- رهبری قاطع امام خمینی

درس شانزدهم :

ایران در دوران پس از انقلاب اسلامی

نمودار روند تاسیس حکومت

۱. همه پرسی تعیین نوع نظام سیاسی در ۱۲ فروردین ۱۳۵۸ که مردم به جمهوری اسلامی آری گفتند.
۲. تدوین و تصویب قانون اساسی در آذرماه سال ۱۳۵۸
۳. انتخابات اولین دوره ریاست جمهوری در بهمن ۵۸ و اولین دوره مجلس شورای اسلامی در اسفند همان سال . آغاز رسمی حکومت .
۴. شکل گیری نهادهای انقلابی به دستور امام خمینی . ۴ مورد از این نهاد ها عبارتند از :
 - الف) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
 - ب) بسیج مستضعفان با هدف دفاع از آرمان های انقلاب
 - پ) جهاد سازندگی به هدف عمران و آبادی روستاها
 - ت) نهضت سوادآموزی با هدف کاهش بی سوادی و گسترش سواد .

پس از پیروزی انقلاب به دلیل ماهیت این انقلاب که حمایت از نهضت های آزادی بخش جهان و مقابله با اسراییل و آمریکا بود دشمنان این انقلاب در شکل های مختلف قصد صدمه زدن را داشتند:

الف) ایجاد شورش و ناامنی توسط گروه های ضد انقلاب به خصوص در بخش های مرزی برای ایجاد جنگ داخلی و اختلاف میان اقوام کشور
ب) ترور شخصیت ها و مردم انقلابی :
پ) جنگ تحمیلی با عراق: در ۳۱ شهریور سال ۱۳۵۹ صدام رییس حکومت بعثی عراق به ایران حمله کرد اما در نهایت به هیچ یک از اهداف خود نرسید و نتوانست حتی یک وجب از خاک کشورمان را تصرف کند

در ۱۳ خرداد سال ۱۳۶۸ امام خمینی از دنیا رفت و مجلس خبرگان آیت الله خامنه ای را به رهبری انقلاب انتخاب کرد.

تبادل اسرا و بازگشت آزادگاه به کشور دو سال پس از پایان جنگ اتفاق افتاد

فصل نهم : فرهنگ و هویت

درس هفدهم : فرهنگ

مفهوم فرهنگ

فرهنگ شامل چه مواردی میشود ؟

چگونگی ارتباط برقرار کردن با یکدیگر + آداب
و رسوم + پوشاک و تغذیه + باور ها و اعتقادات
+ قوانین و مقررات + نحوه استفاده از طبیعت

شیوه زندگی افراد یک جامعه + آگاهی
و اندیشه مشترک اعضای یک جامعه

فرهنگ پدیده ای آموختنی است یعنی چه؟

یعنی از طریق ژن به ارث نمیرسد بلکه از راه تربیت و
انتقال افکار و احساسات به نسل های بعدی منتقل
میشود .

((فرهنگ در جریان اجتماعی شدن آموخته میشود)) حال باید ببینیم
اجتماعی شدن یعنی چه .

اجتماعی شدن یا جامعه پذیری فرایندی طولانی
مدت از کودکی تا پایان عمر است که فرد به کمک
آن شیوه زندگی در جامعه و پاسخ دادن به غرایز و
ارتباط با دیگران را می آموزد . فرد می آموزد
چطور در جامعه زندگی کند و خود را با آن منطبق
کند

فرآیند اجتماعی شدن
نخست در ((خانواده))
روی میدهد و خانواده
مهمترین کانون اجتماعی
شدن افراد است .

به جز خانواده چه مواردی در جامعه پذیری افراد نقش دارند ؟

رسانه های جمعی+دوستان + گروه
همسالان+مدرسه و برنامه های آموزشی
+ دانشگاه +خدمت سربازی +محل کار

لایه های مختلف فرهنگ را نام ببرید و درونی و بیرونی بودن آن را مشخص کنید.

الف) ارزشها و عقاید که لایه های عمیقتر
و درونی هستند
ب) هنجارها و نمادها که لایه های بیرونی
هستند

منظور از درونی و بیرونی بودن این است که هنجارها و نمادها بر اساس عقاید و ارزش ها شکل میگیرد .

نمادها

نماد نشانه یک پدیده دیگر است و در جریات روابط اجتماعی به وجود می آیند و برای انتقال معانی استفاده میشوند.

هنجارها

به قواعد و شیوه های مورد قبول یک جامعه برای انجام کارهای مختلف هنجار میگویند. هنجارها به روابط اجتماعی سامان میبخشند. تمام قوانین و مقررات جزو هنجارها به حساب می آیند.

مهمترین دلیل پیروی از هنجارها

اعتقاد به آنها + ترس از مجازات + حفظ احترام و آبرو

ارزش یعنی اینکه ما اموری را خوب و مطلوب و مثبت تلقی کنیم. هر فرد یا اعضای هر گروه و جامعه اموری را با ارزش و امور دیپیری را ناپسند میدانند. ارزشها به هنجارها جهت میدهند یعنی افراد بر مبنای ارزشهایی که به آنها معتقدند رفتار و عمل میکنند.

ارزشهای انسانی و اجتماعی آن دسته از ارزشها هستند که همه انسان ها آن را خوب تلقی میکنند مانند شجاعت صداقت و کمک به دیگران. عقاید دینی در شکل گیری ارزشها موثر است.

درس هجدهم : هویت

هروقت در برابر سوال ((من کیستم)) به هر مساله ای اشاره میکنیم به جنبه های مختلف هویت اشاره داریم .

هویت جنبه های مختلفی دارد :

این دو ویژگی بر روی هم تاثیر دارند بطوریکه گاهی یک بیماری جسمی روان انسان را بهم میریزد یا یک امر روانی مثل فشار و تنش عصبی باعث صدمه دیدن بدن و جسم میشود

الف) هویت فردی : تمام ویژگی های مربوط به یک شخص میباشد که خود شامل دو بخش جسمانی و روانی است .
ب) هویت اجتماعی : آنچیزی که هویت اجتماعی با آن تعریف میشود مساله ((عضویت در گروه)) است . هویت اجتماعی ما در ارتباط با جامعه شکل میگیرد . هر بار که به عضویت خود در گروه های مختلف ورزشی هنری یا مدرسه اشاره میکنیم به هویت اجتماعی خود اشاره کرده ایم .

ویژگی هایی مانند جنسیت ، قد ، گروه خونی جزو ویژگی های جسمانی و صبور بودن و خوش اخلاق بودن و عصبی بودن جزو ویژگی های روانی میباشد

هویت اجتماعی بر اساس عقاید و ارزشهای جامعه و محیط شکل میگیرد

موضوع هویت = همان پاسخ به پرسش کیستی
تعریف هویت = احساس و آگاهی شناخت از خود

انتسابی و اکتسابی

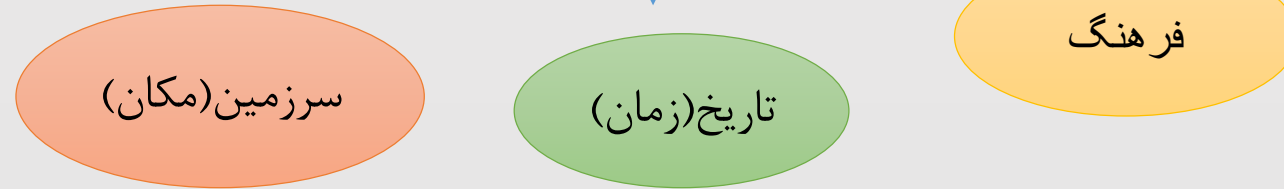
به آن دسته از ویژگی هایی که خودمان در اتفاق افتادنش نقشی نداریم ویژگی های انتسابی میگویند مانند محل تولد یا پدر و مادر یا جنسیت و به آن دسته از ویژگی هایی که خودمان میتوانیم به دست آوریم یا کنار بگذاریم ویژگی های اکتسابی میگویند مثل صفات اخلاقی مختلف عجل بودن یا سریع حرف زدن .

یکی از مراتب هویت اجتماعی مفهوم هویت ملی است .

مفهوم ملت

ملت ، جمعیتی است که در قلمرو و مرز یک سرزمین مشخص مستقر شده و دارای اشتراکات تاریخی ، زبانی ، فرهنگی ، اقتصادی ، تاریخی و آرمان های مشترک میباشد .

عمده ترین عناصر هویت یک ملت عبارتند از :

مهمترین ویژگی های جامعه ایرانی عبارتند از :

۱. ما در سرزمین ایران زندگی میکنیم
از نظر جغرافیای تاریخی مردم ایران از گذشت ههای دور در سرزمین که فلات ایران نامیده میشود بوده اند

۲. ما مسلمانیم

اقلیت ها و اکثریت سملمان

۳. ما تاریخ کهن و میراث فرهنگی غنی داریم

تاریخ مشترک . سرنوشت مشترک جایگاه تمدن باستانی بودن دین زردشت و امیختن با اسلاک

۴. زبان مشترک ما فارسی است

این زبان ریشه در تمدن چند هزار ساله ایران دارد که صدها اثر علمی و ادبی تا به حال به این زبان نوشته شده است .

۵. انقلاب اسلامی نمایانگر آرمان های والای جامعه ماست .

((جنگیدن با استبداد داخلی و
استعمار خارجی)) و تاکید بر فرهنگ
بومی ایرانی و حفظ استقلال از جمله
نکات مهم این بخش است .